

nr. 147

MaNie

herfst/winter
2022

Het jaar van de eikelmuis

Leden van de werkgroep Landschapsbeheer werkten in Zuid-Limburg voor het behoud van de eikelmuis.

Insecten in de winter

Waar blijven al die kleine plaaggeesten die ons in de zomer zo kunnen plagen en soms zelfs uit de slaap houden?

Vernieuwde bomenroute geopend

Geactualiseerde en verbeterde wandelroute over bomen en volksgebruiken in gemeente Gennepe.

Nieuwe natuurgidsen in Regio Maasdal

Zeventien IVN'ers rondden hun opleiding tot natuurgids succesvol af.

IVN

IVN natuureducatie is een landelijke organisatie, opgericht in 1960. De vereniging heeft 161 afdelingen met circa 6000 IVN-vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid.

IVN MAAS EN NIERS

Onze afdeling heeft als werkgebied de gemeenten Genneep, Bergen en Mook en Middelaar. We hebben ruim 300 leden, waarvan 55 jeugdleden. Ons doel is om jong en oud te laten ervaren hoe mooi en waardevol natuur is. Onze actieve leden / vrijwilligers organiseren onder andere natuurexcursies, jeugdactiviteiten, cursussen en nog veel meer.

Word lid en doe mee!

Bijvoorbeeld met de nieuwe uilenwerkgroep. Of samen aan de slag in het groen met de werkgroep Landschapsbeheer. Zie al onze werkgroepen op deze pagina. Er zit vast wel een activiteit tussen die bij jou past en waarmee jij je kunt inzetten voor onze mooie natuur.

Heb je interesse? Of wil je meer informatie? Stuur dan een kort mailtje naar de werkgroep met je voorkeur. Zie voor meer informatie onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers of scan de QR-code:

Hoe kun je lid worden of opzeggen?

Nieuw lid of donateur | IVN
www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers/nieuw-lid-of-donateur

Wat kost het om lid te worden?

Jeugdleden € 7,50 per jaar en volwassen lid € 25,-
meer info: zie website.

Wat levert het lidmaatschap je op?

Nieuwsbrieven, clubblad Manie, natuurwandelingen, cursussen, lezingen en deelname aan werkgroepen.

COLOFON

Redactieteam MaNie

(zie voor samenstelling redactie nevenstaande kolom)

Grafische vormgeving: Andries Kneuel

Foto titelblad: beschikbaar gesteld door GaiaZOO

Foto's achterblad: beschikbaar gesteld door:

Marcel Ohlenforst Photography te Maaseik

Druk: Druckerei Heiming | Kleve, Deutschland

Papier:

Bezoekadres IVN Maas en Niers: Kampweg 10, 6591 XV Genneep (bij de algemene begraafplaats).

Bankrekening: IBAN NL69 RABO 0140663460

KuK-nummer: 40166209

© Copyright IVN Maas en Niers

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming voor andere doeleinden gebruikt worden.

Werkgroepen

Bibliotheek:

Miriam Pietz - bibliotheek@ivn-maasenniers.nl

Cursussen:

Marian Vink - educatie@ivn-maasenniers.nl

Excursies en wandelingen:

Marian Vink - activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Insecten en vlinders:

Peter Megens - insecten@ivn-maasenniers.nl

Jeugd, de Groentjes:

Myriam van Breevoort - groentjes@ivn-maasenniers.nl

Landschapsbeheer:

John Toonen - landschapsbeheer@ivn-maasenniers.nl

Ledenadministratie:

Trudy van den Berg - ledenadmi@ivn-maasenniers.nl

Natuur en Milieu:

Jan Wolters - voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Planten:

Hennie Dimmers - planten@ivn-maasenniers.nl

Redactieteam MaNie en Nieuwsbrief

Marcel Aldering, Myriam van Breevoort, Saskia Egmond, René Elich, Miriam Pietz, Marian Vink, Germa Vloet, Jan Wolters - redactie.manie@ivn-maasenniers.nl

Roofvogels en uilen:

Dirk Kerkhoff - ruwg@ivn-maasenniers.nl

Vogels:

John Toonen - vogels@ivn-maasenniers.nl

Website:

Saskia Egmond - website@ivn-maasenniers.nl

René Elich - agenda@ivn-maasenniers.nl

Bestuur

Voorzitter (waarnemend): Jan Wolters

voorzitter@ivn-maasenniers.nl

Secretaris: Marcel Aldering

secretaris@ivn-maasenniers.nl en info@ivn-maasenniers.nl

Penningmeester: Harry van de Ven

penningmeester@ivn-maasenniers.nl

Overige bestuursleden:

Peter Thönnissen: bestuur1@ivn-maasenniers.nl

Hennie Dimmers: bestuur3@ivn-maasenniers.nl

Marian Vink: activiteiten@ivn-maasenniers.nl

Vertrouwenspersonen

Arnold Jansen: vp-mannen@ivn-maasenniers.nl

Marian Vink: vp-vrouwen@ivn-maasenniers.nl

Voorwoord

Beste leden,

Wat heeft de natuur ons toch een mooi jaar gegeven!
Een geweldig voorjaar, een wat droge maar heerlijke zomer en nu deze prachtige herfst. Zoveel geuren en kleuren en die vele paddenstoelen. Opmerkelijk is dat de blaadjes vallen en het nog zo groen is. "Komt die winter wel?"

Tegen het eind van het jaar kijken we natuurlijk achterom en laten we los wat we deden.
De club, jong en oud, is enthousiast in beweging.

Een hoogtepunt was de super gezellige bijeenkomst en barbecue met actieve leden. Maar ook de duurzaamheidsmarkt in Gennepe. Daar hebben we met z'n allen laten zien wat biodiversiteit is en waartoe wij in staat zijn.

Veel leesplezier!

Namens het bestuur,
Jan Wolters, (waarnemend) voorzitter.

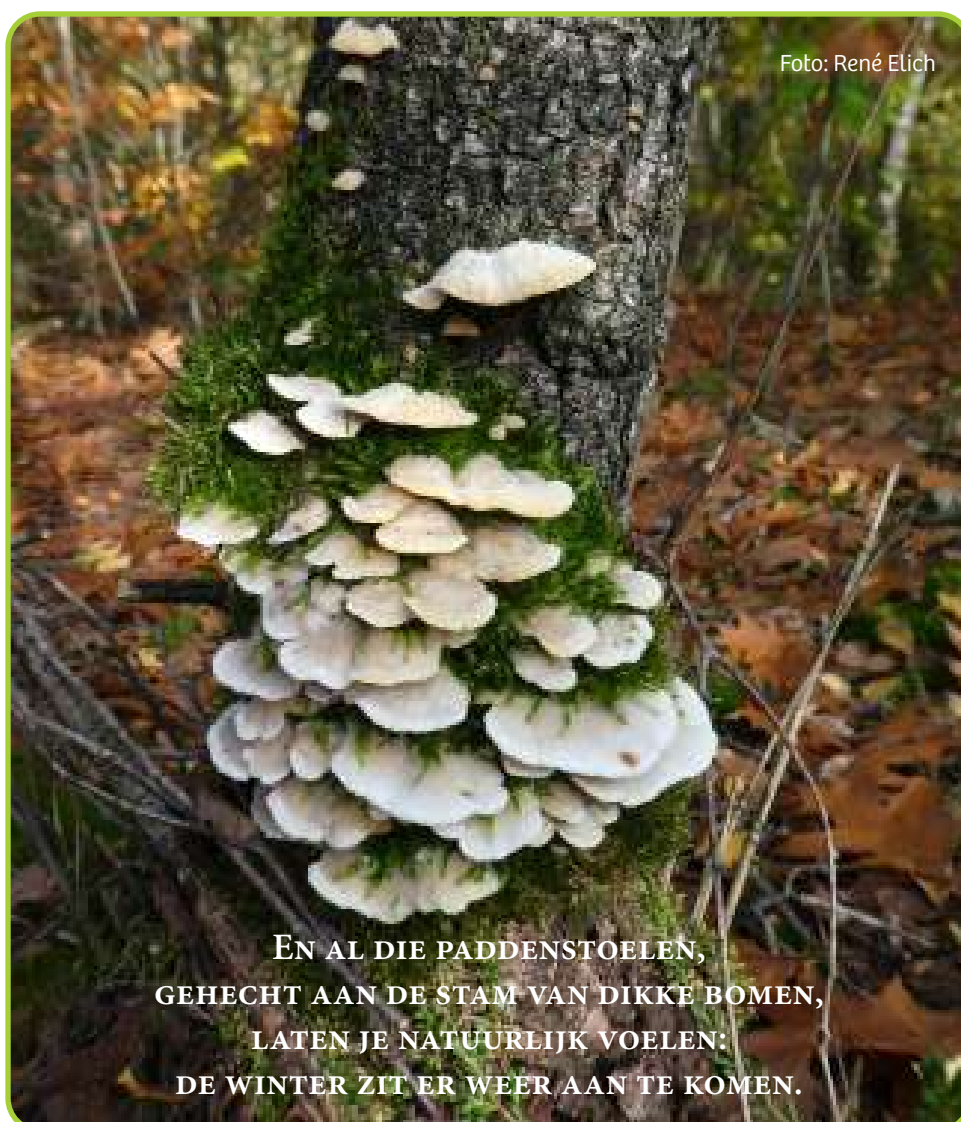

Foto: René Elich

EN AL DIE PADDENSTOELLEN,
GEHECHT AAN DE STAM VAN DIKKE BOMEN,
LATEN JE NATUURLIJK VOELEN:
DE WINTER ZIT ER WEER AAN TE KOMEN.

Inhoud

2	IVN-info, bestuur en werkgroepen
3	Voorwoord
4	- Fotoraadsel - IVN-activiteiten - Bijeenkomst actieve leden
5	- Duurzaamheidsmarkt - Oproep fotografiewerkgroep
6	Coverstory: "Aan het werk voor de eikelmuis"
8	- Desastreuse zomer voor de vlinderstand - Insecten monitoring agrarisch gebied
9	- Jubileumviering - Prijsvraag voor nieuwe naam Nieuwsbrief - Rabo clubactie 2022
10	- Nieuwe Natuurgidsen - Blauwvleugelsprinkhaan
11	Oud en Jong in 't Ven
12	- Programma Groentjes - Start scharrelkids
13	Voedselbos Ketelbroek
14	- Excursie langs natuurbelevingspad - Ger Eikholt over kunst
15	Boomplantdag
16	Van de bestuurstafel
17	- Expeditie Nieuwe Gezichten - Financiën IVN
18	Insecten in de winter
20	Wandelroute Bomen en Volksgebruiken: - heropening - historie
22	IVN in de media
23	Oplossing fotoraadsel
24	Eindejaarswensen

Fotoraadsel

Het raadsel:

Wat of waar is dit?

De oplossing vind je op pagina 23 van deze Manie

Foto: René Elich

BIJENKOMST ACTIEVE LEDEN 7 oktober 2022

TEKST: JOS TOONEN | FOTO'S: RENÉ ELICH

Om de vele actieve leden die onze vereniging heeft te bedanken, heeft het bestuur een middag/avond gepland. Een paar mensen hebben dat namens het bestuur georganiseerd. Doel was om de actieve leden te bedanken voor hun inzet, motivatie en enthousiasme.

Voor de leden was het ook een goede gelegenheid om te netwerken en informatie met elkaar uit te wisselen. Een mooie manier om de betrokkenheid en binding te verhogen.

Zo'n 45 actieve leden waren samengekomen; barbecueën en een drankje waren de smeermiddelen om er een gezellige en informatieve middag van te maken.

Namens de leden bedankt voor de fijne bijeenkomst.

GEPLANDE ACTIVITEITEN AGENDA VOOR DE KOMENDE PERIODE

Donderdag 19 januari 2023:

Lezing over HET KLIMAAT door Jan Wolters
't Leger, 20:00 – 21:30 uur

Woensdag 15 februari 2023

Lezing over MINERALEN door Gerben Arts
't Leger, 20:00 – 21:30 uur

Donderdag 9 maart 2023

BIJENlezing door Peter Megens
't Leger, 20:00 – 21:30 uur

Zondag 26 maart 2023

Lezing over HET VOEDSELBOS
Op locatie in Milsbeek, 10:00 - 12:00 uur

Donderdag 13 april 2023

Lezing over ZWALUWEN door Karin de Rijck
't Leger, 20:00 - 21:30 uur

Donderdag 20 april 2023

Lezing over KORSTMOSSEN door Wim van Lanen
't Leger, 20:00 – 21:30 uur

Meer informatie over iedere lezing volgt op de website en/of in de nieuwsbrief.

Lezingen kosten per deelnemer:
Leden IVN € 3,00; niet leden € 5,00
Deelnemers krijgen bij aankomst en in de pauze koffie /thee met koek.

Aanmelden via website (verplicht):
<https://www.ivn.nl/afdelingmaas-en-niers/aanmeldformulier-een-activiteit>

DUURZAAMHEIDSMARKT GENNEP 10 SEPTEMBER 2022

TEKST: PETER MEGENS | FOTO'S: René ELICH

De onderdelen 'bermen', 'insecten' en 'uilen' hebben we extra belicht. Ook aan de kinderen hadden we gedacht. Op een schildersezels konden zij iets tekenen over biodiversiteit, een dier of plant. Daarnaast mochten zij (maar ook de ouderen) diertjes zoeken in een compostbak.

De gemeente had op het laatste moment tenten laten bouwen op het Ellen Hoffmannplein i.v.m. de verwachte regenval. Dat was een prima besluit want de zaterdag was een buiige dag. Gelukkig was onder dit afdak voldoende ruimte om al onze spullen, uilenkasten en schildersezels te plaatsen. We hebben het gevoel dat we ons deze dag goed hebben kunnen presenteren.

Het was goed doordacht dat deze dag samenviel met Open Monumentendag en de open dag van het vernieuwde stadhuis. Hierdoor waren er, ondanks de regen, toch meer mensen op de been.

De hele markt overziend was er een gevarieerd aanbod van isolatiemogelijkheden, maar ook aandacht voor een leefbare omgeving. Buiten het IVN waren er stands over het heelal en de lob van Gennepe. En bij de stichting Steenbreek konden mensen een stoeptegel inruilen voor een plantje.

Al met al kijken we als IVN tevreden terug op een geslaagde dag die voor herhaling vatbaar is.

Met drie personen hebben we de duurzaamheidsmarkt voorbereid. En met zes personen waren we aanwezig op het Ellen Hoffmannplein. Ons thema was biodiversiteit. Duurzaam kan niet zonder biodiversiteit. Als IVN zijn we de aangewezen partij om dit thema gestalte te geven.

FOTOGRAFEREN MET IVN! DOE JE MEE?

Op de bijeenkomst van actieve leden op 7 oktober j.l. is het idee ontstaan om met onze leden te gaan fotograferen.

Of je nu veel of weinig ervaring hebt met fotograferen, dat is niet belangrijk. Wel dat je een camera hebt. We willen er een gezellig amateur fotografiegroepje van maken. Met als intentie dat we enkele foto's beschikbaar stellen voor publicaties op onze website, in de MaNie en/of nieuwsbrief.

Als nieuwe themagroep maken we samen afspraken hoe vaak we bijeen willen komen. Maar ook wanneer we eropuit trekken en wat we gaan fotograferen. Dat kan zijn: algemene natuur, landschap, macro, vogels, nacht, insecten of planten. Ook of we iemand uitnodigen om bijvoorbeeld een workshop te geven. Kortom elk voorstel is welkom.

Doe jij mee? Laat het even weten via activiteiten@ivn-maasenniers.nl.

Aan het werk voor de eikelmuis

TEKST: JOHN TOONEN | FOTO'S: BENNIE MUSTERS EN GAIAZOO

Een aantal weken geleden zijn Bennie Musters en ik richting Zuid-Limburg gegaan. Daar organiseert Marc van Schie van IVN Kennemerland al jarenlang een werkweekend. Marc is coördinator van de landschapsbeheergroep, een heel actieve groep die ook wel eens buiten de eigen regio wil werken.

Marc heeft jaren geleden contact gezocht met Limburgs Landschap. Zij waren heel enthousiast. Sinds die tijd begeleidt een boswachter de werkzaamheden, zorgt voor gereedschap, koffie, thee en natuurlijk elke dag Limburgse vlaai!

Voor Bennie en mij was dit de vierde keer dat wij deelnamen aan dit weekend. Donderdagmiddag 13 oktober arriveerden wij in Bruisterbosch waar we logeerden in de kampeerboerderij. Daar ontmoetten we de rest van de inmiddels oude bekenden; dit jaar een groep van 35 personen.

Na een korte lunch vertrokken we naar Groeve 't Rooth. Een oude mergelgroeve die grotendeels is teruggegeven aan de natuur, waar prachtige amfi-

biëen zijn die alleen in Zuid-Limburg voorkomen, de geelbuikvuurpad en de vroedmeesterpad. We gingen zwarte els zagen, op een waardevolle helling die vrij moet blijven van bomen, om bloemen en planten en daarmee insecten de ruimte te geven. Rond 17:00 uur terug en onder de douche. Elke avond kookt een aantal mensen voor de hele groep. Gezamenlijk opruimen, nog een borrel en dan op tijd naar bed.

Vrijdag stond in het teken van de eikelmuis, heel toepasselijk in het 'jaar van de eikelmuis'! De eikelmuis is een van de slaapmuizen en Zuid-Limburg behoort tot zijn noordelijkste verspreidingsgebied. Deze kwam alleen nog maar voor op de Savelsberg. In 2016 werd echter in een moestuincomplex in Rijswijk dat werd opgeruimd, een geïsoleerde populatie aangetroffen. Deze werd gevangen en naar GaiaZOO gebracht. Daarmee is men een fokprogramma gestart dat direct heel succesvol was. Vanaf 2018 zijn op de Bemelerberg jonge eikelmuisen van dit fokprogramma uitgezet. Daar gaat het heel goed mee, er is ook al natuurlijke aanwas geconstateerd door de Zoogdierverseniging, die de monitoring doet. Eikelmuisen bewegen zich graag door struiken en over boomstammen, ze lopen niet graag over de grond. Daarom gingen we op de Bemelerberg in een dicht bos van 20 jaar oud, gemarkeerde bomen omzagen zodat er meer licht op de bodem komt en zich struweel gaat vormen. Wij in onze nopjes, want opruimen was niet echt nodig. Het was juist de bedoeling dat stammen op en over elkaar kwamen te liggen als wegen voor de eikelmuis. Eind van de middag hadden we ons kruit echt verschoten en werd het tijd om weer richting Bruisterbosch te gaan. 's Avonds nog een korte lezing over Zuid-Limburg waarbij de vermoeidheid sommigen parten speelde.

Werkgroep landschapsbeheer

Na de excursie nog een laatste kop koffie op een terras en toen werd er afscheid genomen. Een geweldig weekend! Hard gewerkt en een prima sfeer.

We hebben een bijdrage kunnen leveren aan het beheer voor de eikelmuis! Geweldig toch? De populatie op de Savelsberg en die van Rijswijk verschillen genetisch van elkaar. Men heeft ervoor gekozen om deze niet te mengen maar door leefgebieden en verbindingzones aan te leggen wil men kijken of beide populaties elkaar via natuurlijke weg kunnen vinden. Heel mooi om dit de komende jaren te volgen en te kijken of het lukt. En het liefst van dichtbij, dus dit was zeker niet de laatste keer dat we met IVN Kennemerland op stap zijn geweest.

Zaterdag een nieuwe uitdaging! We gingen naar het Eysderbos voor de orchideeën. De daar voorkomende orchideeën hebben zonlicht nodig, daarom hebben we in een bosrand de oprukkende hazelaar weggezaagd. Hierdoor voorkomen we het dichtgroeien en verdwijnen van deze orchideeën. Na afloop van deze werkdag kregen we van de boswachter nog een fles geperst appelsap uit de oudste boomgaard van Limburgs Landschap. Heerlijk appelsap wat we elke dag tijdens de pauze ook kregen. Pas op de terugweg viel de regen met bakken uit de lucht, wat hebben we weer een geluk gehad met het weer.

Zondags na het ontbijt stond een excursie naar het Savelsbos op de planning. Enkele IVN-gidsen leidden ons door het bos en langs prehistorische vuursteenmijnen. De mijn was gesloten wegens renovatie, maar is zeker de moeite waard om eens te bezoeken. Zo'n 60 jaar geleden hebben oud mijnwerkers de vuursteenmijnen ondergronds verbonden en een route aangelegd.

Zomer desastreus voor vlinderstand

TEKST: SASKIA EGMOND | FOTO'S: PIET SMEETS

Grote parelmoervlinder

Zilveren maan

Uit tellingen is gebleken dat de huidige vlinderstand gedecimeerd is ten opzichte van het aantal vlinders vorig jaar. Dat is een enorme grote en zorgelijke afname.

Dit is grotendeels toe te schrijven aan de droogte van afgelopen zomer. Waar het in het voorjaar veelbelovend en hoopvol van start ging met de aantallen rupsen, werd deze positieve verwachting gedurende de zomer de kop ingedrukt door de aanhoudende droogte.

De waardplanten, de gastheren/-vrouwen van veel rupsen, hadden het moeilijk en konden hierdoor de rupsen niet voldoende voedsel bieden. Hiermee zijn voor diverse vlindersoorten hele generaties rupsen verloren gegaan wat volgend jaar zeker voor een slechte start zal zorgen.

Met name soorten die de brandnetel nodig hebben zoals vossen, gehakelde aurelia en dagpauwogen zijn getroffen.

BOEREN INSECTEN MONITORING AGRARISCHE GEBIEDEN (BIMAG)

TEKST EN FOTO'S: PETER THÖNNISSEN

De opzet van deze tellingen is dat gelijktijdig op het erf, een regulier perceel en een natuurbeheersgebied de telling over meerdere jaren op precies dezelfde plek wordt gedaan. Dit in de periode van april tot en met september met tussenposen van ongeveer 14 dagen, afhankelijk van het weer.

De tellingen zijn gedaan op mijn erf, in een weiland en in een patrijzenakker. De emmers werden 's avonds in de schemer geplaatst en 's morgens net na zonsopkomst geteld. Iedere vlinder die in de emmer zat werd gefotografeerd. Er werden zowel overzichtsfoto's gemaakt als foto's van iedere individuele vlinder.

De vlinders zaten vooral op de eierhortjes in de emmer

welke je er voorzichtig uit kon halen om ze per kant te fotograferen. Zowel de macro vlinders buiten de emmer als de micro nachtvinders kon je apart opgeven en werden zodoende ook in de landelijke tellingen meegenomen, maar niet in dit project.

Gedurende deze periode zijn uiteindelijk bij mij 66 emmers geteld met 460 macro nachtvinders, verdeeld over 107 soorten. Landelijk gezien zijn er in 2021 9778 nachtvinders verdeeld over 331 soorten inclusief de buxusmot waargenomen in dit project. Er komen in Nederland ongeveer 850 soorten nachtvinders voor, maar niet alle nachtvinders komen op licht af.

Hieronder een paar foto's van de nachtvinders die met behulp van led emmers geteld zijn op mijn bedrijf.

Gele agaatspanner

Peper en zout-vlinder

Witte tijger

led-emmer

Beleef de natuur

JUBILEUMVIERING

TEKST EN FOTO'S: SASKIA EGMOND

Op 30 september konden we na 3 jaar eindelijk onze jubilarissen weer in het zonnetje zetten, zoals we van oudsher gewend waren. Ten gevolge van de Covidperiode, die bij iedereen nog vers in het geheugen ligt, was de laatste jubilarisviering in 2019. Drie jaren leverden een totaal van 17 jubilarissen op, een aantal waar we als vereniging enorm trots op zijn.

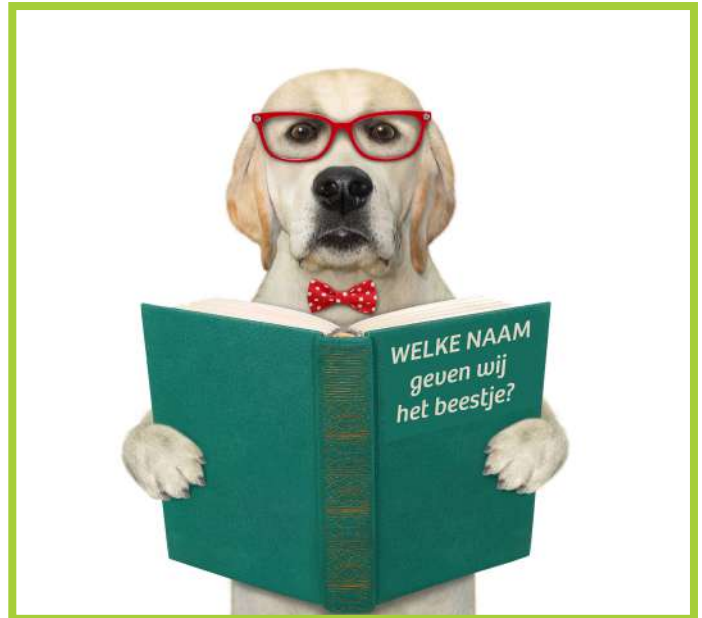
Want deze, en hopelijk nog veel volgende, trouwe leden hebben de vereniging gebracht tot waar we vandaag de dag zijn. Het belang van interesse voor natuur is doorlopend actueel, in het verleden en het heden en zeker ook voor de toekomst. Het mooie is dat onze jonge en toekomstige leden kunnen voortbouwen op de fundamenten die onze trouwe leden in het verleden neergelegd hebt. Om daar vervolgens weer een hedendaagse draai en invulling aan te geven.

De avond in 't Leger hebben we met de aanwezige jubilarissen, partners en het bestuur gevierd. Uiteraard werd de avond geopend met koffie, taart en speech van de voorzitter Jan Wolters. De jubilarissen kregen een certificaat, een IVN-speldje, een IVN-pen en een prachtig herfstboeket.

Na het 'officiële' gedeelte volgde een fotopresentatie over de afgelopen jaren die de nodige herinneringen en gesprekstof opriep. De slideshow illustreerde ook schitterend hoe afdeling Maas en Niers enorm veel werk verzet heeft op veel vlakken: paddenstoelen, roofvogels, groentjesactiviteiten en nog veel meer. Met een hapje en een drankje werd de avond nog gezellig voortgezet en afgerond.

voorzitter Jan Wolters huldigt jubilarissen

NIEUWSBRIEF...

PRIJSVRAAG

TEKST GERMA VLOET

Tja, een nieuwsbrief. Iedereen weet wat een nieuwsbrief is. De onze heet: 'NIEUWSBRIEF'. En dat is ons niet 'persoonlijk' genoeg. Het klinkt saai en het nodigt niet direct uit om te gaan lezen. Met de naam 'nieuwsbrief' weten mensen nog niet dat het over natuur gaat. Daarom zijn we op zoek naar een meer geschikte naam; eentje die beter bij ons past.

We zijn geen saaie club, maar juist een hele actieve. Het mag dan ook een leuke gekke naam zijn. Of een naam waardoor je meteen weet dat het een nieuwsbrief is van IVN Maas en Niers. Er is maar één voorwaarde: de naam moet positief klinken.

Ontpopt er bij jou een goede, geweldige of zelfs briljante naam? Laat het ons ook weten, en stuur een mailtje naar info@ivn-maasenniers.nl.

En o ja, diegene die de beste pakkende naam heeft krijgt van ons een leuke prijs.

Dus ben creatief en verras ons!

Rabobank

Rabo ClubSupport

Goed voor jouw club & geweldig voor de samenleving

Ook dit jaar heeft IVN Maas en Niers weer mee mogen doen met de actie Clubsupport van de Rabobank. Met dank aan alle mensen (68) die op ons gestemd hebben gaat dit onze afdeling een bedrag van € 456,46 opgeleverd.

We willen hier PR-materiaal, banners, vlaggen, kleding voor gidsen en veiligheidskleding en schoeisel voor de landschapswerkgroepen voor kopen.

YES!!!... 17 Natuurgidsen erbij in de IVN Regio Maasdal

TEKST: MARIAN VINK

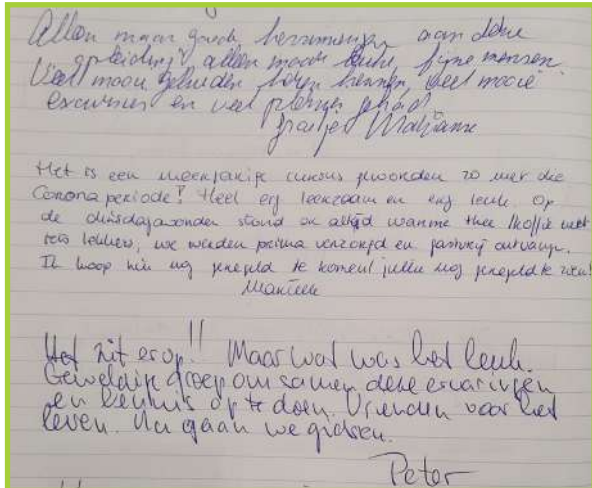

foto links:
fragmenten uit het logboek van de opleiding

In 2019 is de natuurgidsenopleiding (NGO) van start gegaan als een samenwerking binnen de regio IVN-afdelingen van Maas en Niers, Maasvallei, Maasdorpen, Groene Overlaat, Maasduinen en Grave. De NGO is begonnen met ruim 30 deelnemers. Door corona hebben we de afronding pas in november 2022 kunnen realiseren.

Begrijpelijk is dat verschillende deelnemers door wijzigingen (privé, werk of verhuizing) tussentijds de NGO hebben verlaten of niet helemaal hebben kunnen afronden. De deelnemers die dat wel konden doen, zijn nu volwaardig opgeleide gidsen, die een excursie of andere activiteit binnen IVN kunnen oppakken. Zij zijn geschoold in onder andere dierenrijk, landschapsvorming, vogels, mens-milieu en maatschappij, didactiek, het ecosysteem water, populaties en kringlopen, ecologie, planten determineren, bloembouw, bestuiving en bevruchting, vruchten

en zaden, bodemdieren, amfibieën en reptielen, insecten, spinachtigen en nog veel meer.

Als NGO-groep hebben de cursisten in alle IVN-regio's een natuurgebied bezocht om daar onder de bezielende leiding van Ben van Dinther te oefenen en te praktiseren in het gidsen. Onder begeleiding van hun mentoren zijn de cursisten op pad gegaan in hun eigen onderzoeksgebied. In het groene hart van de 17 overgebleven examenkandidaten is het vuurtje blijven wakkeren. Op 26 november hebben de kandidaten hun kennis en kunde toonbaar gemaakt aan de examencommissie. Elke groep heeft zijn verslaglegging en rapport over hun onderzoeksgebied toegelicht. In de middag hebben de cursisten in D'n Toomp aan het publiek, besturen van alle IVN-afdelingen, genodigden, gezinsleden en andere aanwezigen hun prachtige presentaties getoond.

Blauwvleugelsprinkhaan

TEKST EN FOTO'S: GER EIKHOLT

BLAUW?

Zie je op de foto niks van.

Dat vonden mijn 3 kleinkinderen (twintigers/dertigers intussen) ook. Ze hadden me uitgenodigd voor een natuurwandeling. Pannenkoeken na; Keurig mooi weer besteld (en gekre-

gen) om eens stevig door een bos- en heigebied te banjeren. Meestal wordt zo iets grif omgedoopt in uiterst slappe-lachsessies met domme fotoshots waar die ouwe zich maar aan heeft te onderwerpen. Natuur geeft mij dikwijls momenten om er wat onbekends door te strooien.

In dit geval was dat het beestje op de foto. Zat muisstil maar levensgevaarlijk op het toeristenzandpad te zonnen. Ik stop de groep en wijs; begin onmiddellijk te vertellen over de blauwvleugelsprinkhaan. Die kan zo verrassend uit de hoek komen.

Eerst wat fietsers doorlaten.

Gaat gelukkig goed, zonder de blauwe te pletten.

Er wordt behoorlijk lacherig gedaan over dat blauw:

"Die ouwe kent de kleurtjes ook al niet meer, geen blauw te zien".

Een ochtend plezier voor jong en oud

TEKST EN FOTO'S: GERMA VLOET

Tussen neus en lippen door zei Myriam een paar weken eerder dat ze nog wel hulp kon gebruiken in Ven-Zelderheide. Er was ook iets met ouderen...

Geen idee wat ik me erbij voor moest stellen, maar ik ben op vrijdagochtend 7 oktober naar de basisschool in 't Ven gefietst. Een muziekgroep speelde oude deuntjes en er waren al de nodige mensen buiten.

Het bleek dat al diverse jaren voor de schooljeugd samen met de ouderen uit Ven-Zelderheide een gezellige en informatieve ochtend georganiseerd wordt. Deze keer sloot het thema aan bij de Kinderboekenweek "Gi-ga-groen". Zo zijn ze bij ons groene IVN uitgekomen. Deze ochtend waren we aanwezig met informatie over uilen, vleermuizen en bijen en andere insecten. Daarnaast ging iedereen bewegen in de beweegtuin. Op en rond het schoolplein waren diverse tafels ingericht met deze "groene" informatie. In gemengde groepjes kwamen ze langs.

Bij de bijen/insecten gaf Peter uitleg en Dorien en Hennie lieten iedereen vleermuizen knutselen. Myriam en Albert gaven informatie over uilen.

Tot ik me buk en voorzichtig met mijn vinger het beestje aanraak. Ja dan is er blauwblauwblauw, als de sprinkhaan opvliegt en met een boog de hei invliegt.

*Kreten van ongeloof zijn mijn buit.
Ger*

De eerste ronde heb ik goed naar Myriam geluisterd. Bij de wissel hebben we eerst de tafels in de zon gezet en mocht ik aan de slag. Uitleg over de verschillende soorten uilen, de uilenbal en het belang van de uilenkast. Maar net zo goed hadden de kinderen en de ouderen hun verhalen over de uilen die soms al jaren in de schuur zaten.

Naast deze uitleg hadden we ook het zelfgemaakte vogelmemoriespel klaarstaan. Het bleek een hele uitdaging om de vogels met hun kenmerk te verenigen. Zelfs als je de kaarten open hebt liggen! Maar uiteindelijk lukt het altijd weer om alle sets bij elkaar te krijgen en ondertussen is er weer genoeg om over te praten.

Na al deze informatie over uilen, bijen, insecten en vleermuizen en buiten bezig zijn met sport, spel en knutselen was het tijd voor de lunch. Omdat het toch wat fris was, stond die binnen klaar voor de ouderen, gewoon aan tafel. Voor de jeugd was er een knapzak en picknick in de gymzaal.

Het was een gezellige ochtend waar iedereen hopelijk ook wat van opgestoken heeft. En een mooie manier om ouderen en jongeren samen te brengen en van elkaar te laten leren.

De Groentjes

TEKST EN FOTO'S:
MYRIAM VAN BREEVOORT

Programma januari t/m april 2023

Groentjesleden ontvangen extra informatie in de week voorafgaand aan elke activiteit. Meedoen? Dan graag aanmelden per e-mail: groentjes@ivn-maasenniers.nl

ZONDAG 8 JANUARI

**NIEUWJAARSTREFFEN
MET HOGLANDERSPEL
EN VUURTJE**

14:00 - 16:00 UUR.
'T LEGER

ZONDAG 19 MAART

**BIJEN EN BIJENHOTEL-
LETJES MAKEN**

10:00 - 12:00 UUR
'T LEGER

ZATERDAG 11 FEBRUARI

NAAR HET MUSEUM

10:00 - 13:00 UUR

DETAILS VOLGEN

ZATERDAG 22 APRIL

**STRUINEN RONDOM 'T
LEGER OP ZOEK NAAR
SCHATTEN IN DE NA-
TUUR**

10:00 - 12:00 UUR

Veelbelovende start serie **scharrelkids**.

Twintig kinderen hebben zich hiervoor ingeschreven. Zij komen 6 maanden lang op de 2e woensdagmiddag van de maand naar 't Leger. Zij gaan dan met de gidsen struinen over de hei, door het dennenbos en langs het Natuurbelevingspad. Tijdens het laatste half uur van deze bijeenkomsten wordt er een kleine tentoonstelling gemaakt van de gevonden natuurschatten. Of er wordt geknutseld met natuurlijke materialen.

Elke keer hebben we een ander thema, onder andere uilen en braakballen, bijen en bloemzaadbommen en bodem- en waterdiertjesonderzoek.

Op 9 november kwamen deze Scharrelkids voor de eerste keer naar 't Leger.

In een kring onder de kapschuur werd er kennis met elkaar gemaakt. Daarna natuurlijk snel op pad! Op de struintocht werden mooie natuurschatten gevonden. Gladde zogenaamde kietelsteentjes, herfstbladeren in prachtige kleuren, gekke takjes enz.

En natuurlijk gingen ze lekker rennen en boompje klimmen. Terug bij de kapschuur maakte iedereen een plakschilderij om mee naar huis te nemen. En op de grote witte tafel stalden we de rest van de schatten uit.

Voedselbos Ketelbroek (2,42 ha)

Met Wouter en Pieter in het voedselbos

Op zaterdagmiddag 8 oktober vertrokken we met de 'oudere' Groentjes Stijn, Jonne, Jaël, Siem, Pim en Milan en Marla naar het voedselbos Ketelbroek vlakbij de Bruuk te Groesbeek. We kregen een privérondeleiding van Elma en Pieter, later kwam Wouter er ook nog bij. Eerst struinden we langs een pad waar heel veel paddenstoelen stonden, heksenkringen van vliegenzwammen, erg mooi.

We doken daarna bijna in een sloot waar de bevers hun burcht bouwden. Er waren vele sporen te zien. In de grote sloot is een bevertruc gebouwd om de sloot open te houden, dus om de bevers voor de gek te houden. Heel ingeneus.

De bevertruc

Rozenbottel

In het voedselbos lopen smalle paadjes en er is veel te zien, ruiken en proeven. Elma en Pieter vertellen er veel over. De Groentjes waren nieuwsgierig en stelden veel vragen, we mochten ook van alles proeven. Op de rustplaats waren verschillende verse sapjes, o.a. vierbessensap, maar die vond niet iedereen lekker....

In het voedselbos groeit van alles: nashipeer, de pawpaw, Japanse walnoot, kweepeer, tamme kastanje, roze peperboom, appel, peer, daslook en nog meer. Dus te veel om allemaal op te noemen.

Vruchten uit het voedselbos

Chinees Kweepeer

Alles wat aangeplant wordt, heeft een missie en is op elkaar afgestemd om elkaar gunstig te beïnvloeden. Sommige bomen bijvoorbeeld houden de wind tegen voor andere kwetsbare struiken. En er is ook aan gedacht om planten, bomen en struiken die van warmte houden op het zuiden te zetten. Weer andere doen het beter in de schaduw. Met de aanleg van dit voedselbos is daar allemaal goed over nagedacht.

Het voedselbos bestaat niet alleen maar uit inheemse planten vertelde Wouter ons. Planten die het goed in ons klimaat doen, vruchten geven en uit een ver land komen mogen er ook staan. Zo waren er Japanse kweeperen en Chinese kweeperen. Om te onthouden uit welk land ze kwamen leerde Wouter ons een ezelsbruggetje: welk land is het grootst, China of Japan? Dat is natuurlijk China en aan deze bomen hangen dan ook de grootste kweeperen!

Al met al een fijne leerzame wandeling verzorgd door Elma, Pieter en Wouter voor onze 'oudere' Groentjes.

De Groentjes, Myriam en Dorien

Het paaltje op de pauzeplek met de vele gezichtjes

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

We hebben al een aantal fijne excursies langs het Natuurbelevingspad mogen verzorgen in dit schooljaar. De leerlingen komen soms met de auto of op de fiets. Maar op woensdag 2 november kwam er een grote groep van 30 kinderen wandelend vanaf de Piramide naar 't Leger. Het weer was erg goed voor een fijne excursie. Zonnig en het waaide een beetje.

Eerst even met zijn allen in een grote kring onder de kapschuur. Kennismaken met de gidsen en ondertussen vol aandacht de opgezette dassen bekijken die in het midden op het ronde tafeltje op de kinderen stonden te wachten.

De grote groep werd in twee kleinere groepen verdeeld. Elke groep kreeg begeleiding van twee leerkrachten en twee gidsen. Eén groep begon met het beklimmen van de heuvel waar het grote bed staat, om er op de rug liggend naar de wolken te kijken. De paar wolken die er waren waaiden heel hard door de blauwe lucht. Daarna ging het verder over het oude NATO-kamp. Er werd gezocht naar kleuren, verteld over de (houten) uiltjes die er langs het pad staan. In het "Vertelbos" deden we een spel, het ging over jonge en oude dieren.

De "Klim en klauterplek" is de vaste pauzeplaats. De kinderen eten er hun fruit en de begeleiders drinken de meegebrachte koffie en thee. Op de bovenkant van een paaltje dat daar staat wordt, vaste prik, van blaadjes en/of steentjes een gezichtje gemaakt. Na een kwartiertje gaat de tocht verder, langs de grote houten roofvogel. Het stoerste kind klimt daar meteen bovenop. De rest in een kring er omheen. We zingen een lied over vogels. En iedereen noemt een vogel die hij of zij kent. Mus, merel, struisvogel, pauw, kip, roodborstje, vink, zwaan, eend, aalscholver, meeuw enz. enz. Wat weten we er veel!

Houten roofvogel

"Neusdoorns"

Verder wandelen maar weer, richting de enige grote grijze overgebleven bunker op het oude NATO-kamp. Daar aangekomen moesten de neuzen gebruikt gaan worden. Zes kleine flesjes met elk een andere geur erin. Snuffelen als een speurhond, met de ogen dicht kun je nog beter ruiken. Hooi, wol, kaneel, waspoeder, koffie en azijn.

Hoe verschillend kunnen geuren zijn!

Bij deze oude bunker groeien allemaal jonge acacia's en daar zitten flinke stekels aan. Voorzichtig halen we er een paar van de takken. Met een beetje spuug plakt die goed op de neus. En zo krijgen de kinderen op een gegeven moment allemaal een Neusdoorn! En de meester en de juffen ook.

Ondertussen is het al bijna kwart over elf, er is nog een laatste opdracht. Voor elk kind is er een stukje sisaltouw met onderaan een gekleurde houten kraal. Je kunt zo'n touwtje heel gemakkelijk open draaien en er dan een mooi herfstblad, takje en zelfs een mooi gevormde steen tussen steken. Zo maken we, tijdens het laatste stuk van de wandeling, allemaal een mooie slinger om mee te nemen als aandenken aan een heerlijke ochtend met IVN Maas en Niers.

Voor de Groentjes, Hoi weer,

KUNST

Je kunt natuur gemakkelijk maken tot kunst. Voorbeeld: zoek een steen, combineer met wat je wilt en je hebt zomaar een kunstwerk gemaakt. Deze steen weet niet wat hem overkomt als hij door de natuurkunstcommissie wordt onderscheiden met een medaille voor 2 miljoen jaar stilliggen op de Mookse helling.

Groet, Ger Eikholt

Een steen vond ik.
Het was een zeehondje.
Die wist dat niet.
Miljoenen jaren geleden
uit silex gevormd.
Eeuwig geheim.
Zoals veel.

Nationale Boomplantdag 2022

16 NOVEMBER 2022

TEKST EN FOTO'S: MYRIAM VAN BREEVOORT

In samenwerking met gemeente Genneep organiseert IVN Maas en Niers deze boomplantdag elk jaar met veel plezier. Basisschool de 3 Vijvers in Milsbeek was dit keer aan de beurt om het feestje mee te vieren. Een groepje van onze actieve IVN-ers had de dag goed voorbereid.

In de week voorafgaand aan de boomplantdag werden de boompalen mooi beschilderd door groep 6 van juf Anne. Kleurrijk en met mooie wensen erop geschreven. Op de dag zelf was het prachtig weer; zonnig en windstil. Heel geschikt om met zijn allen de 1 kilometer lange route van de school naar de plantlocatie te wandelen.

De klas deelden we in 2 groepen. Onderweg leerden de kinderen allerlei wetenswaardigheden over bomen, aten beukenootjes en probeerden met zijn allen de grote Amerikaanse eik bij Hoenselaar om te duwen! Er werden bladeren bekeken, de vormen en de kleuren uitgebreid besproken.

Het had in de nacht flink geregend, de regenwormen waren in grote getale uit de grond gekropen. Dat viel de kinderen op; over het hele Telebeekpad konden er wormen geraapt worden. Die deden we later bij de bomen in het plantgat. Wormen zijn goed voor de grond!

Er waren al drie plantgaten gegraven door de medewerkers van de gemeente. Twee elzen en een linde

mochten er geplant worden. Maar eerst was er een onderonsje tussen wethouder Pubben en de kinderen. De wethouder had een krukje meegenomen, zodat hij op ooghoogte met de kinderen kon praten. Ook had hij zijn vriend Joep de handpop bij zich. Het was mooi om te zien hoe hij zo goed de aandacht vast kon houden.

Daarna lazen de kinderen een mooi gedicht voor over vrienden en bomen en deden ze nog een dansje op de muziek van Gi-ga-groen. Dat hadden ze geleerd tijdens de Kinderboekenweek.

En toen moest er nog hard gewerkt worden. Want de bomen waren al best groot en de plantgaten ook! In de pauze, om half elf, werd er door Onnie en Henk getrakteerd op chocolademelk. Zij wonen in het huis dat het dichtst bij de 2 elzen en de linde staat. Ze hebben ook een bijzondere tuin. Ze hebben namelijk een voedselbos aangelegd. Dat is nog erg jong en moet nog goed groeien.

Er was ook fruit in de pauze, dat was geschonken door de Spar in Milsbeek. Lekkere appels, peren en bananen. Zo was het al gauw weer 11 uur en tijd om terug naar school te wandelen. Nadat eerst de gevonden wormen bij de bomen waren gedaan.

In de klas was nog een korte nabespreking en werden er sleutelhangers en bomenboekjes uitgedeeld als aandenken aan deze mooie Boomplantdag. En de school kreeg een mooie mussenflat om ergens op het schoolplein op te hangen.

Een heel geslaagde Boomplantdag; of beter gezegd: BOOMFEESTDAG!!

Van de bestuurstafel

We hebben dit jaar een belangrijke stap gezet in het versterken van de club. Onze statuten zijn aangepast en op 22 november met de 3e ALV dit jaar bekrachtigd. We zijn financieel gezond. De ledenadministratie is op orde.

Twee zaken hebben momenteel onze speciale aandacht. Het innen van de contributie verloopt te moeizaam. Van leden die niet willen betalen moeten we helaas afscheid nemen. Daarnaast staat onze locatie 't Leger op de tocht. Staatsbosbeheer gaat het terrein en de gebouwen verkopen. Acties hiervoor lopen. We houden jullie op de hoogte!

We zijn doorgeslagen met Licht & Gericht. De activiteiten zijn door een verbeterde publiciteit veel zichtbaarder geworden. Dit heeft geresulteerd in het eerste bezoek ooit van een voltallige gemeenteraad. Een historisch feit en een mijlpaal. Onze uitdaging is om na de gemeente Gennep volgend jaar de gemeenten Bergen en Mook-Middelbaar te ontvangen. Met samenwerking bereiken we meer.

We zijn win-win-situaties aan het creëren, niet alleen met onze gemeenten, ook met afdelingen uit de regio, provincie en landelijk. Achter de schermen wordt er hard gewerkt. We nemen actief deel aan het regio-overleg, aan de landelijke raad en aan het district. We doen mee met de ontwikkelingen naar 1-IVN om te komen tot een sterke democratische vereniging die zich op grote schaal inzet voor natuur.

Maar we vergeten onze inzet voor de natuur zeker niet! Dat is immers onze kernactiviteit; dat is wat we zijn en wat ons groot heeft gemaakt.

De opleiding natuurgidsen is na vier jaar, met horten en stoten door corona, succesvol en feestelijk afgerond op 26 november. We kunnen volgend jaar weer meer excursies plannen!

De scholenprogramma's draaien dit jaar als een tierelier. Dankzij een nieuwe aanpak maar ook dankzij weer heel veel inzet. Het is een groot succes. En een super investering voor de toekomst. Jong geleerd is oud gedaan.

Momenteel versterken we onze afdeling met deelname aan een landelijk project: 'Expeditie nieuwe leden' (zie uitleg op pagina 17). Want het vinden van nieuwe actieve leden is en blijft erg hard nodig. We zitten vol met ideeën, maar vergrijzen en komen gewoon telkens handen tekort.

Om bijvoorbeeld meer groen te stimuleren in nieuwbouwwijken van onze gemeenten. Om het 'verstenen' tegen te gaan. En een eenvoudig en zo wezenlijk idee: om een gezellige middag te organiseren voor oudere leden. Wij vinden het belangrijk om ieder die zich inzet voor de club en zeker deze mensen die jarenlang betrokkenheid hebben getoond, te waarderen. Die betrokkenheid is de motor van onze club.

En tot slot, we willen ons veel meer bezig houden met actuele maatschappelijke thema's, zoals klimaat, biodiversiteit en aanverwante projecten zoals 'Steenbreek'. En dan rijst meteen de vraag: hoe krijgen we bijvoorbeeld de oudere jeugd en de hard-werkende-mens-met-weinig-tijd betrokken?

Dit alles 'planten' we voor het komend jaar.

Er is veel te doen. En het is leuk.

Kom en doe mee!

WAT IS 'EXPEDITIE NIEUWE GEZICHTEN'?

TEKST: MARCEL AALDERING

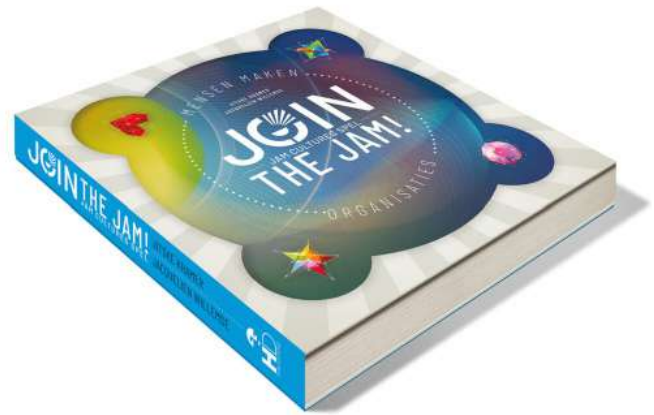
De expeditie is geïnitieerd door het NOV (vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk) met de bedoeling om verenigingen te helpen bij het vinden van actieve leden. IVN neemt met zeven afdelingen de aftrap.

Actieve leden vind je niet 1-2-3. Het vereist een gedegen voorbereiding, een plan op maat, een gezamenlijke uitvoering en een grote wervingscampagne. Best wel een avontuur, vandaar 'expeditie'.

Hoe werkt de expeditie? Op zaterdag 10 september is het van start gegaan en het duurt bijna een jaar. We worden begeleid door Sylvia Spierts, vrijwilligersconsulent IVN Zuid. Momenteel zijn we een eerste opzet voor het plan aan het maken. Binnenkort gaan we samen met het bestuur bepalen welke doelgroep we gaan benaderen. Komend voorjaar werken we het voorstel verder uit, bespreken we hoe we dit gaan doen en welke middelen en inzet nodig zijn. Zodra het plan concreet en gereed is volgt de uitvoering. Het streven is om in de maand mei een grote wervingscampagne in de regio op te starten met o.a. reclameborden op straat.

En ondertussen ...

Het succes van de expeditie hangt sterk af van de mate waarin we er in slagen de doelgroep bereiken, of we hiervoor samen de schouders eronder kunnen krijgen en of we dit kunnen volhouden. Maar ook of we de gevonden nieuwe gezichten kunnen ontvangen en behouden. Hebben wij de open cultuur hiervoor? En het aanpassingsvermogen?

Het is dan ook nodig dat we goed naar onszelf kijken. Hoe doen we het? Hoe komen we over? Zijn we klaar voor anders-denken? Zijn we klaar voor nieuwelingen? Kunnen we "welkom" zeggen en het ook echt laten voelen? Zijn we aantrekkelijk genoeg voor bijvoorbeeld jongeren?

Om dit te verkennen spelen we met alle actieve leden het bijbehorende spel 'Join the Jam!'. Dit spel geeft inzichten in onze cultuur en wijst ons de weg hoe we ons nog meer open kunnen stellen voor nieuwe gezichten. Tijdens het spel krijgen we vragen over onze vereniging. Zoals: 'wat zijn de helden in onze organisatie' of 'wat is het ritueel waarmee we nieuwe mensen in onze organisatie welkom heten?' Ook zitten er kennisvragen en dilemma's in. Het is een bordspel met vragen á la Triviant of Kletsotje.

Inmiddels hebben we het spel drie keer gespeeld: wonderlijk hoeveel inzicht het brengt!

IVN MAAS EN NIERS EN DE FINANCIËN

Om al onze groene activiteiten en ontwikkelingen te kunnen doen (en te blijven doen), zijn voldoende leden en voldoende actieve leden heel belangrijk. Daarnaast is het belangrijk dat we ook financieel gezond blijven. Activiteiten, bijeenkomsten, het gebouw, de organisatie, ICT; dat alles kost geld.

We letten er goed op dat we verstandig met de kosten omgaan. We krijgen wel wat subsidie van de gemeenten, geld van de Rabo-clubkas en soms giften, maar voor het grootste deel moeten we het hebben van de contributie van onze leden. Ieder jaar krijgen leden een factuur van ons; tegenwoordig zoveel mogelijk per e-mail.

Uiteraard proberen we de contributie zo laag mogelijk te houden, maar het is belangrijk dat de leden wel hun contributie betalen. Als ze dat niet doen, nemen we meermaals persoonlijk per mail of telefoon contact op. Maar helaas hebben we dit jaar toch een flink aantal leden moeten uitschrijven omdat zij al langere tijd geen contributie betaalden; ook niet na meerdere herinneringen. Dat doen we met pijn in ons groene hart. Daarom vragen we leden: betaal je contributie op tijd en houdt de IVN Maas en Niers financieel gezond. In 2024 gaan we werken met automatische incasso, dat maakt het in ieder geval ook eenvoudiger.

Met vriendelijke groene groet,
Harry van de Ven, penningmeester

Waar blijven de insecten in de winter?

TEKST: SASKIA VAN EGMOND | FOTO'S: PIET SMEETS

Waar... Oh waar, zijn al die mooie vliegende, kruipende, plagende insecten opeens gebleven als de winter begint? De hele zomer zijn ze overal aanwezig. Waar je ook kijkt, zie je wel een insect, je hoeft ze niet te zoeken. Dan koelt het in het najaar af en plotseling zien we er geen meer! Waar blijven al deze kleine diertjes toch??

Zandbijwaaiertje

Nee, de meesten gaan niet dood. Er blijken verschillende manieren te zijn waarop insecten de winter doorkomen. Een aantal gaat zeker dood en laat zijn eitjes of larven achter voor het volgend jaar. De meeste echter gaan in winterslaap, winterrust of vertrekken zelfs naar betere oorden om te overwinteren.

Insecten zijn koudbloedig. Koudbloedigheid betekent dat ze dezelfde temperatuur hebben als hun omgeving. Als het warm is hebben ze dus energie en zijn ze actief. Daartegenover zijn ze in de winter dus koud en hebben dan geen energie. Dat betekent in de winter *op het spaarstandje gaan* om als soort te overleven. Hiervoor zijn verschillende mechanismes zoals vetreserves, verlaging van de lichaamstemperatuur, samenhopen om lichaamswarmte te delen of antivries. Ze verstoppen zich in allerlei kieren en holletjes, onder de grond, in bomenschors.

Zoomen we eens in op de bijen, dan zien we dat de mannetjes voor de winter doodgaan. De koningin moet warm gehouden worden, dat doen de werk-

sters door de hele winter met z'n allen dicht tegen elkaar om haar heen te zitten, honing te eten en een beetje te bewegen. Ze heet niet voor niets koningin!

Bij wespen overleeft alleen de koningin de winter. De wespen gaan dood en de koningin gaat alleen in winterslaap.

Het lieveheersbeestje gaat ook in winterslaap, echter niet alleen maar gezellig samen in groepen. Ze zoeken elkaar op, gaan vervolgens op zoek naar een beschut plekje en slapen daar totdat de warmte hen weer wekt. Behalve de wespenkoningin en de meikevers gaan nog heel wat andere insecten in winterslaap, zoals onder andere vliegen; deze zoeken vaak de beschutting in kieren en gaten van gebouwen.

Zoveel vlinders, zoveel methodes om te overwinteren. De ene soort overleeft de winter als pop, anderen als rups, waarbij de rupsen dan meestal in winterslaap gaan. Er zijn ook vlinders die als vlinder in winterslaap gaan en zelfs vlinders die naar warmere oorden trekken om daar te overwinteren.

Tot slot houdt de bruine waterjuffer er een heel bijzondere overwintermethode op na. Ze maakt een vorm van antivriesvloeistof in haar lijf aan die ervoor zorgt dat ze in de winter niet bevroert. Ook sommige vlinders overleven de kou op deze aparte wijze.

Het is indrukwekkend hoe al deze kleine, kriebelige beestjes allemaal hun eigen unieke wijze ontwikkeld hebben om de winter als soort het hoofd te bieden en in het voorjaar weer levenslustig tot leven te komen. Het denkbeeld dat een strenge winter zou zorgen voor minder insecten in de daarop volgende zomer kan hiermee dus de prullenbak in.

Staalblauwe spinselbladwespe

Beleef de natuur

Boven: Donkere fopwesp
Rechts: Egale vlakjesmot

En met de huidige kennis is dat maar goed ook. Ook al gedragen sommige insecten zich reuze irritant, ze zijn allemaal onderdeel van onze wereld en dragen hun belangrijke steentjes bij.

Wil je de insecten een handje helpen met overwinteren? Ruim dan de tuin niet te strak op. Holle stengels, kiertjes in stenen en muren en ondergronds zijn goede nestelplekken. Verrijk je tuin en laat dus blad en snoeiafval liggen. Kortom houdt het een beetje rommelig. Als je het blad tussen de planten in de border legt zijn ook je planten je dankbaar in het voorjaar.

Slaap lekker en tot het voorjaar!

ivn natuur
educatie
Maas en Niers

HEROPENING WANDELROUTE 'BOMEN EN VOLKSGBEUKEN'

EEN VERSLAG | TEKST EN FOTO'S: RENÉ ELICH

Op 7 oktober was het dan zover, de feestelijke heropening van de wandelroute 'Bomen en Volksgebruiken'. De opening werd verricht door oud voorzitter en initiator Jan Hermans, samen met de huidige voorzitter van het IVN Maas en Niers, Jan Wolters.

ONTSTAAN BOMENROUTE

Bij de heropening op 7 oktober 2022 mocht ik iets vertellen over het ontstaan van de bomenroute.

Het zal najaar 2007 geweest zijn en tijdens een bezoek aan het provinciale IVN in Roermond zag ik daar een boekje liggen met de titel 'Bomen en Volksgebruiken'. Binnen het destijds bestuur, waarvan ik toen secretaris was, waren we aan het zoeken naar een passende herinnering bij de viering van het 20 jarig bestaan in 2009. Het idee was geboren en vervolgens gingen we voortvarend aan de slag!

Een werkgroep werd gevormd waarvan o.a. deel uitmaakten John Toonen, Jos Ballast, Gert Verrijdt, Tiny Driessen en ik zelf. Gestart werd met een overleg met de eigenaar Staatsbosbeheer. Met Frank van Kalleveen, destijds boswachter van SBB, waren de lijntjes kort. Na een rondwandeling met Frank over het toen nog geheel omheinde voormalige NATO-terrein mochten we onze gang gaan. Voorwaarde van Frank was wel dat er enkele Amerikaanse eiken moesten blijven staan, omdat deze destijds waren gezet vanwege de snelle groei en zodoende het NATO terrein aan het zicht van de Russen zouden onttrekken. In die tijd was men nog zo naïef om hierin te geloven.

Overleg met de gemeente Gennep in de persoon van des-

De bewijzingspaaltjes zijn vervangen door duurzaam hout. De bordjes bij de besproken bomen hebben nu een nummer, die ook op de kaart is aangegeven. Verder is het bordje voorzien van de Nederlandse en Latijnse naam. Tot slot zijn de bordjes voorzien van een QR-code. Door het scannen van die code kom je uit op de website met kaart en de beschrijving van de wandelroute. De papieren versie is ook vernieuwd en te vinden in het kastje rechts naast het informatiebord.

De wandelroute is leuk en leerzaam voor de hele familie en gaat over een mooi gevarieerd landschap.

Voor het Cultuurhistorisch audioprogramma 'CULTHIS' heeft Andries Knevel een verslag van de heropening gemaakt. Dit is te vinden op: <https://youtu.be/VExfV0I1TO> (vanaf de 18e minuut).

TEKST: JAN HERMANS ; FOTO'S: RENÉ ELICH

tijds ambtenaar en IVN-lid Martien Bongers liep ook heel soepel. Wel was het nodig dat een deel van het terrein van sloperij Xhofleer werd gesaneerd voor een fikse prijs op kosten van de gemeente. We kochten een grote gele plaat Trespa van circa 2 bij 1 meter en daaruit werden de routebordjes gezaagd en geplaatst op houten paaltjes.

Voor een route/rondwandeling van circa 4 km moesten er twee gaten gemaakt worden in de omheining met een poort. Ik herinner me dat we een van deze gaten op de verkeerde plek gemaakt hadden en weer moesten dichtten omdat dit gat te ver verwijderd lag van een bijzondere boom. De markante plekken langs de route werden gemarkeerd en op vier plaatsen met een mooi uitzicht werd een zitbank gepland. Hiervoor ging ik in onderhandeling met Peter Kempen van de Bosploeg met wie ik wel elke week even contact had tijdens een bezoek aan ons clubgebouw. Peter had zijn gebruikelijke inleiding van "Jan, nou effe luisteren, want ik heb een vraag". Peter vond dat de banken €250,- per stuk moesten kosten. Voor mijn argu-

ment van korting bij 4 banken was Peter wel gevoelig en uiteindelijk was hij akkoord met een totaalprijs van €900,- inclusief het maken van een informatiebord, te plaatsen in de bocht bij het Duits Lijntje. Ook heeft Peter nog een bank gemaakt voor een bevriende IVN afdeling uit Asten. Deze bank hebben we samen naar Asten vervoerd in een van zijn busjes. Van zijn mannen mochten Remy en Gilbert mee. Twee uitersten, Remy ingetogen en Gilbert continue aan het praten, tot dat Peter zei *"Gilbert als ge nou nie stil bent dan zet ik ow buuten!"* Overigens voor mij heel bijzonder dat Gilbert me nog met mijn naam aansprak toen ik 7 oktober arriveerde op het IVN terrein, ruim 7 jaar nadat ik hem voor het laatst had gezien.

Voor de aanleg van de bomenroute mochten we de smalle tractor gebruiken van de Bosploeg, die vaardig werd bestuurd door Tiny. Zo kregen we ook de zware banken op de juiste plekken. Zelf heb ik aan een van deze banken minder goede herinneringen. Het ovale onderstel van deze bank klapte onbedoeld terug en kwam frontaal tegen een van mijn scheenbenen. Voel het nu nog! Jos en John zullen dit kunnen bevestigen.

Blijft nog de dag van de opening. Een mooie zondag met een groots opgezette natuurmarkt met kraampjes. Veel publiek (ik meen circa 700 bezoekers) en als hoogtepunt de opening van het informatiebord over de bomenroute. Dit had nog wel wat voeten in de aarde. Peter kwam zijn afspraken altijd na met een restrictie dat het soms 'last minutewerk' was. Zo ook op de zondagochtend voorafgaand aan de opening. In alle vroegte was Peter nog bezig met het lijmen van het glas binnen het infopaneel. Rond 11 uur was het zover dat het bord vervoerd en in snelbeton geplaatst kon worden, zodat het redelijk stevig stond bij de opening rond 13 uur. Het zal degenen die Peter gekend hebben, niet verbazen dat hij heel laconiek opmerkte: *"waar maken jullie je druk om?!"*

Ik heb het niet nagevraagd, maar ik vermoed dat het nieuwe bord ruim op tijd is geplaatst. Het was mij een bijzonder genoeg om samen met huidig voorzitter Jan Wolters

De (omgewaarde) wilde appelboom een boom met een bijzondere geschiedenis

het nieuwe infobord te onthullen.

Ik sluit graag af met mijn complimenten te maken voor hoe het IVN clubblad MaNie er tegenwoordig uit ziet. Klasse! Ook dank aan alle IVN-ers die ik weer mocht ontmoeten met mooie herinneringen.

Ik blijf IVN Maas en Niers op gepaste afstand volgen en wens jullie nog veel mooie momenten in de Natuur.

Jan Hermans
(voormalig bestuurslid/secretaris/voorzitter)

L1 TV op bezoek bij IVN Maas en Niers 'Bomen en Volksgebruiken'

TEKST EN FOTO'S: RENÉ ELICH

Bij het Kemperven naast de spoordijk (Duits lijntje) heeft John uitleg gegeven over de inzet van de landschapsbeheer werkgroep. Onder andere opslag op heidegebieden verwijderen en het opschonen van vennen. Dat laatste heeft in een verderop gelegen ven geresulteerd in de aanwezigheid van vier soorten salamanders, hetgeen tamelijk uniek is.

Nr. 11: *Malus sylvestrus* / Wilde appel, was toch weer een hoogtepunt van de wandeling. Het verhaal hoe volgens de overleveringen de boom ontstaan zou zijn: Appelkroosje door de tsarina uit de trein gegooid voordat de trein bij station Gennep aankwam. De februari storm van 24 februari 2022 heeft de boom helaas geveld.

Het vorige bezoek van L1 Radio op 4 juli (zie Manie 146) smaakte naar meer. Dus kwam Bas van der Zwaan nog eens terug, dit keer samen met cameraman Sander. Op 3 oktober maakten zij een verslag voor 'Natuur en Zo' een wekelijks programma op L1 TV. Jos Ballast en John Toonen waren ook nu weer van de partij om tekst en uitleg te geven.

TV maken is veel wachten, overleggen, verschillende camerastandpunten en meerdere keren een opname overdoen. De wandeling duurde bijna 2 uur waarvan straks zo'n 4 minuten te zien zullen zijn.

'Natuur en Zo' is iedere zondag te zien op L1 TV. Onze wandeling zat in de uitzending van 6 november en is terug te zien via: <https://l1.nl/natuur-en-zo-tv-een-bomenwandeling-in-gennep-174148/>

Begonnen werd bij het informatiebord van de wandelroute. Jos vertelde dat bomen nu voorzien zijn van een paal met naamplaat en QR-code. Met die QR-code kom je op de website waar alle informatie staat over de boom en het volksgebruik. Die informatie is tevens als routeboekje te vinden in het bakje aan de zijkant van het informatiebord.

Er werd een stukje van de wandelroute verkend. Het Pieterpad loopt ook gedeeltelijk over onze wandelroute. Dat is volgens Jos goed te merken aan de hits op de website, waar men met het scannen van de QR-code komt.

Even stil staan bij boom nr. 11: de *Malus Sylvestrus* / Wilde appel (omgewaaid tijdens de storm van 24 februari 2022)

IVN Maas en Niers ook in audioprogramma CULTHIS

In de maand november werd in het maandelijkse cultuurhistorisch audioprogramma Culthis uitgebreid aandacht besteed aan de vernieuwde bomenroute van IVN Maas en Niers. Ook in de aflevering van december komt dat onderwerp terug. Op 14 november waren Dorien van Rens en René Elich op bezoek bij de redactie van Culthis, voor een interview over onze IVN Maas en Niers. Aanleiding was de heropening van de 'Bomen en Volksgebruiken' wandelroute. Maar het ging ook over andere activiteiten van de afdeling. Zo werd in het interview ook aandacht besteed aan de Groentjes, het scholenprogramma en ons blad 'De MaNie'. Beluister het programma via het YouTube kanaal Redactie Culthis. Je vindt het onder de link: <https://www.youtube.com/watch?v=td9Se2XQoU8>; het interview met Dorien en René start na 1 minuut en 50 seconden.

Op YouTube vind je ook het Archief Culthis Radio, met alle uitzendingen uit het verleden. Verder is Culthis te beluisteren vanaf Spotify en als Podcast op Maasduinencentraal, of iedere zondagmorgen in de uitzendingen op <https://maasduinencentraal.nl/radio>. Je kunt je gratis op het programma abonneren. Stuur daarvoor een mail naar redactieculthis@gmail.com. Dan word je per e-mail geïnformeerd bij het verschijnen van iedere nieuwe aflevering.

Oplossing fotoraadsel pagina 4

TEKST: DORIEN VAN RENS; FOTO'S: WILLEM VINK

Oplossing raadplaatje: DE ZEVENMORGEN ZIEP.
(Of, zoals men in Gennep zegt, *De Zeuve Merge Ziep*).

Toelichting op de naamgeving: een 'morgen' is een oude oppervlaktemaat. Het komt overeen met wat een boer in één morgen kon bewerken, met paard of ossen en ploeg (vanaf ongeveer het jaar 1700). In deze omgeving was dat 0,318 ha. Het ven is dus ongeveer 2,2 ha groot geweest.

Een 'Ziep' is een watertje, ven of drassig gebied.

Een mooi natuurgebied in onze achtertuin, dichtbij de Duitse grens. Het roept herinneringen op! Van zwemmen in een warme zomer, tot heerlijk schaatsen in de winter.

Waar dopheide en struikheide gebroederlijk naast elkaar groeien, zonedauw en pijpenstrootje volop aanwezig zijn. De prachtige grove den, die zich in allerlei bochten wringt en waar kinderen in klimmen en waar de aangeplante rode beuken hoog op een heuveltje staan.

Waar de stadsdichter Piet Tunnesen een mooi gedicht gemaakt heeft over het Duitse lijntje, dat langs de Ziep loopt, en waar een carnavalsliedje gemaakt is over de Zeuvenemense Ziep.

Nu is het vooral een wandelgebied dat tijdens de coronaperiode herontdekt is door wandelaars. Een stukje natuur, dat door verschillende eigenaren gedeeld wordt. Het Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer, gemeente Gennep, stichting Dichterbij en enkele particulieren.

*De luchtfoto's zijn door Willem Vink gemaakt met een drone
Wil je meer foto's zien, kijk dan op Willems portfolio:
<https://willemlusser.myportfolio.com/>*

KERSTBALLEN LANGS DE ZIEP

UITGAVE MANIE EN AANLEVEREN KOPIJ

De **MANIE** is een uitgave van de afdeling Maas en Niers van het IVN. Het blad is ook te bekijken op onze website www.ivn.nl/afdeling/maas-en-niers.

Daar vind je ook de actuele informatie over wandelingen, activiteiten en interessante links.

Kopij voor de volgende (lente-)uitgave (met als thema: "Ontluikende natuur") voor 1 maart 2023 sturen naar redactie.manie@ivn-maasenniers.nl. Alle bijdragen aan de **MANIE** worden op persoonlijke titel gedaan en bevatten niet altijd de visie van redactie en/of bestuur. De redactie behoudt zich wel het recht voor stukken in te korten. Kopij met een karakter dat niet bij de IVN past (bv. commercieel of politiek) wordt niet gepubliceerd.

Wil je de digitale nieuwsbrief ontvangen met actuele berichten? Stuur een mailtje naar: secretaris@IVN-maasenniers.nl.

BESTUUR & WERK GROEPEN van IVN Maas en Niers

WENSEN JULLIE
VROLIJKE EN SFEERVOLLE FEESTDAGEN
EN EEN 'GROEN' EN GEZOND 2023

